

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 67 (1953)

Artikel: Ün' ascendenza : queder genealogic-culturel in Engiadin' ota e contuorns
Autor: Kaiser, Adolf
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-220791>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 02.04.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Ün' ascendenza

Queder genealogic=culturel in Engiadin' ota
e contuorns

dad Adolj Kaiser Samedan|Turich

Quista publicaziun culturela ed istorica vain dedicheda a la genealogia scientifica chi hozindi aint il tschientiner da la tecnica e dal sport ais squasi schmancheda. Tuottüna schoglia quista scienza divers problems na be historics e sociologics ma eir bgers biologics. Ella ais per la genetica moderna indispensabla e maina fich suvenz a resultats fich interessants.

La genealogia scientifica tschercha in prüma lingia relaziuns traunter antenats e descendents d'üna persuna. Ils duos ils pü interessants problems da la genealogia sun sainza dubi *l'ascendenza* e la *descendenza* da la quela il bös-ch genealogic fuorma be üna pitschna part. Sün quists duos fats fundamentels (ascendenza e descendenza) basan tuot ils möds d'explorer la scienza.

Mia lavuretta ais dedicheda a l'ascendenza d'üna persuna. La tevla d'ascendenza u eir numneda tevla d'antenats spordscha al perscrutadur divers problems. Pü numbrusas cha las funtaunas sun e pü cumpletta dvainta la tevla d'ascendenza. Na in tuot las cuntredgias ais que pussibel da mner inavous l'ascendenza fin al temp d'immez, siand cha las funtaunas maunchan. In quist cas ais que sto pussibel.

Aunz cu entrer in detagls da l'ascendenza vögl eau fer allusiun ad ün pêr chosas da la descendenza. In üna descendenza ais que impossibel da suppuoner cun tschertezza cha ils descendents numnos d'üna persuna fuorman tuot la descendenza pussibla, per ex. persunas mortas in giuvn' eted, dispersas ed eir otras sun idas cumpletamaing in schmanchaunza, perfin descendents da raigs ed imperatores. La descendenza nun as lascha metter in üna fuormla matematica. Percunter chattains nus illa tevla d'ascendenza üna tela.

La tevla d'ascendenza obedescha ad üna regla matematica. Minchün ho duos genituors, quatter nons (2 nons e 2 nonas), och tats (quatter tats e quatter tattas) e. u. i. Da tuot quels perdavaunts e be da quels po il descendent ierter sias dispusiziuns. La tevla d'ascendenza sumaglia ad ün cudesch secret in il quèl las premissas da l'esser umaun sun zuppedas. Ourdvart l'ascendenza nun as ho da tschercher dispusiziuns ereditivas, voul dir, d'ün barba u d'üna tanta nun as po ierter da quellas. Il fat ais cha il barba u la tanta haun insembel cul probant ierto quellas d'ün antenat u d'ün' antenata in comuniun (il probant ais la persuna d'inuonder ün' ascendenza piglia il cumanzamaint). Per la quantited d'antenats illas differentas generaziuns as ho furmo la fuormla $A_x = 2^{x-1}$ inua cha x indicha la generaziun. Exaimpel: illa 11evla generaziun $2^{10} = 1024$ antenats. Scha nus quintains trais generaziuns per tschientiner (que ais la media) inavous fin al temp da Carl il Grand sun passadas 36 generaziuns. Que fess per la generaziun da l'imperatur Carl üna cifra da $A_{36} = 2^{35} = 34\,359\,748\,368$ antenats. L'Europa quintaiva düraunt il temp dal 9evel tschientiner approximativmaing 40 milliuns abitants. Nus stuvains però auncha squinter üna quantited d'antenats asiatics, persunas nubilas ed infaunts puschens. Nossa cifra manziuneda pera tuottüna aunch' ün pô memma granda. Che ais la causa da quist fat? Ün perdavaunt po gnir avaunt però püssas voutas. Uschè per ex. ais l'imperatur Ludovic il Sench pü da tschient voutas antenat dal raig Henri IV da Frauntscha, e var 100 000 voutas antenat dal cunt Henri VI da Paris. Sün mincha ascendenza as stu dimena chatter persunas chi's repetan. Quellas occasiuneschan cotres üna perdita d'antenats chi vain numneda l'identited d'antenats. Cun que diminuescha l'ascendenza in generaziuns pü otas. Da quista teoria resulta cha minchün chi's marida ais da dalöntschi u eir pü daspera paraint cun sia consorta, cun oters plets, tuots duos haun antenats in comuniun. Scha quists antenats vegnan avaunt già in generaziuns pü bassas, schi as discorra que da maridaglia consanguina. Da la 5evla generaziun inavous nun as tratta in generel pü da paraint, nu cugnuschand pü tuot las descendenzas dals bsats chi vivan hoz. L'identited d'antenats ais in cuntredgias da muntagna vaira granda e cumpera già in las prümas ses u set generaziuns. Las tevlas ch'eu lasch seguir mussaron eir exaimpels inua ch'ün antenat as repeta (Gian Travers 1483 fin

1563). Pü ch'ün perdavaunt figüra in ün' ascendenza, pü granda ais la pussibilted cha'l descendent po ierter üna speciela dispuziun da têt antenat. Per avoir üna controlla precisa in ün' ascendenza as fo adöver d'ün' inumeraziun. Ils perdavaunts vegnan numeros seguaintamaing: Quel chi cumainza ün' ascendenza ais il probant chi porta il nr. 1, il bap nr. 2, la mamma nr. 3, ils baps haun adüna il dobel da lur infaunts, las mammas il dobel plus ün. Dimena ils homens haun cifras peras (cun excepziun scha nu figüran scu probants), las duonnas adüna cifras speras.

Cun que avess eau fat allusiun als problems ils pü importants chi vegnan avaunt in ün' ascendenza e chi sun necessaris per incler las tevlas¹.

• *L'ascendenza dal poet populer Gian Battista Sandri
e sieus fradgliunzs.*

Divers dals lectuors as dumandaron perche ch'eau tschernit güsta a Gian Battista Sandri da Samedan scu probant per l'ascendenza. Per respunder quista dumanda vögl eau der ün pêt spiegaziuns. Sch'eau avess tschernieu üna persuna chi viva hoz, schi füss steda la tscherna bain difficila. Ils püs avessan forsa eir dit: «Ad a nus nun interessa que da savoir, chi chi eiran ils perdavaunts da sar X u sar Y.» A füss eir sto fich interessant da piglier ün Peider Linsel u ün Otto Barblan scu probant. Siand cha las funtaunas in materiel genealogic da l'Engiadina bassa sun fich s-charsas am resolvèt eau da tscherner ün puter scu probant. Aviand già ramasso divers materiel genealogic ed istoric da Samedan e contuorns, gnit eau a la conclusiun da piglier il poet populer Gian Battista Sandri scu probant. Lönch na tuot ils contemporauns da Sandri nun haun ün' ascendenza chi cuntegna uschè bgeras persunas prominentas pel muvimaint rumauntsch. Nus vzarons a maun da las tevlas chi seguan cha illas avainas da Sandri cula auncha saung dad ün Travers e d'ün Bifrun. Da Sandri svesse nu vögl eau quinter bger, siand gnieu publicho già diversas lavurettas sur da sia vita e sias poesias². Da mia lavur resulta cha divers homens prominents ed origi-

¹ Il materiel per l'introducziun furnit il seguaint cudesch: Dr. O. Forst: Wissenschaftliche Genealogie, Bern 1948.

² Annalas XVII, pag. 1 e 5, Rauch Men: Homens prominents d'Engiadin' ota, p. 191.

nels sun lios d'ün speciel liam chi füss cò l'ascendenza da Gian Battista Sandri. Ouravaunt tuot nu vögl eau resguarder a Sandri scu vair poet rumauntsch, dimpersè pü scu vegl originel, scrivaunt da poesias (per part eir deblas) e scu promotur da la chanzun populera ladina. Sandri eira ün pitschen geni universel, el faiva il paur, il falegnam, il pittur, il nuder public e savaiva perfin suner la già. Tuot sieus talents avaro'l ierto da sieus antenats. Eau surlasch als lectuors da paraguner a maun da las tevlas ils talents e duns cha'l probant ho ierto da sieus ascendents. L'ascendenza chi segua vela natürelmaing per tuot ils fradgliunzs da nos poet populer. Sieus fradgliunzs eiran: Andrea Sandri – 10. 7. 1782, † 9. 5. 1844, marido 16. 9. 1810 cun Maria Jenatsch (hoz vivan ca. 50 descendents da quist pêr), Chatrina Sandri – 10. 4. 1785, † 10. 2. 1860, marideda 22. 9. 1816 cun Cristel Petzi da Zuoz (hoz vivan ca. 25 descendents da quist pêr), Anna Juvna Sandri – 3. 8. 1788, † 5. 12. 1788. Jan Scandolera Sandri – 21. 3. 1790, † 30. 6. 1790, Januot Sandri – 4. 9. 1792, † 1792 ?³. Da las persunas pü interessantas prouv eau da spordscher üna pitschna biografia.

Nr. 1, Gian Battista Sandri

Gian Battista Sandri naschit l'an 1787 a Samedan in fatscha a la baselgia (uossa chesa G. Töndury-Tester). Ziev' avoir passanto la scoula dal lö entret el a Modena aint il affer Scandolera in giarsunedi da commerciant. Nun aviand satisfacziun al commerzi, as rendet el pü tard a Heidelberg per qualche semesters. L'an 1817 as maridet el cun Madalena Petzi, figlia da Peider Petzi da Zuoz e da Chatrina Salvet da Samedan. Da luralach sortittan set infants: Anna Juvna Sandri – 7. 8. 1818, † 29. 9. 1821, Peider Sandri – 4. 6. 1820, † 4. 8. 1855 a Modena, Chatrina Sandri – 17. 11. 1822, † 5. 5. 1857, marideda 15. 11. 1840 cun Andrea Dusch da Samedan (hoz vivan ca. 45 descendents da quist pêr, però üngüns da la schlatta Dusch), Jan Battista Sandri – 5. 6. 1825, † 21. 4. 1897, marido l'an 1857 cun Amalia Tosio (üngüna descendenza), Flori Sandri – 27. 5. 1827, † 17. 2. 1831, Anna Juvna Madalena – 23. 12. 1830, † 29. 3. 1906, marideda 19. 11. 1849 cun Bernard Tester da Samedan (hoz vivan 14 descendents da quist pêr), Cyprian Sandri – 26. 1. 1834, † 7. 4. 1853 a Modena. La schlatta dal poet murit our

già l'an 1897 cun sieu figl Gian Battista (surnumno). Ils ultims ans da sia vita prastet nos poet fich bger per il bain public, bod scu cuvih e bod scu chaschier da la vschinauncha da Samedan. El murit l'ultim di da l'an 1857 da deblezza, squasi orv.

Nr. 2, Landamma Gian Battista Sandri

Il bap da nos poet eira il Landamma Gian Battista Sandri. El naschit l'an 1745 a Samedan. Da giuven as partit el per Modena per fer il commerciant aint il affer da sieus paraints materns. In Italia müdet el sieu nom Tschander in Sandri. Dad el e da sia consorta existan fich bels purtrets in öli chi sun gnieus pittüros l'an 1788 dal cuntschaint portrettist engiadinais Tumesch Frizzoni da Schlarigna. Dal 1782 as maridet Gian Battista cun

Nr. 3, Anna Juvna Pütt-Pol,

figlia suletta da Gian Pol Pütt-Pol da Segl e da Maria Lisabetta Dusch da Samedan³. In prüm'alach ais ella steda marideda cun sieu cusdrin Andrea Dusch chi faiva il chirurg. Siand quella vouta severamaing proibieu da's marider in gro da cusdrinedi, stuvet Andrea Dusch pajer üna multa per sieu matrimoni⁴. Anna Juvna eira üna duonna da talents artistics. Per l'economia però nun avaiva ella guera grand'incletta; percunter as dedichaiv' ella fand rachams seguond egens disegns. Uschè rachamet ella vers l'an 1775 ün canapè in püt da «gobelin» chi rapreschainta l'intera vschinauncha da Samedan (quist canapè as rechatta uossa i'l Museum retic). Sch'Anna Juvna rachamaiva ed avaiva plaschair vi da textilias schi eira que motivo. Sieu bap, Gian Pol Pütt-Pol da Segl avaiva üna butia da stoffas. Da l'Italia importaiva el pans, saidas e bindels. Zieva avair schmiss sieu affer a Segl vers l'an 1745 as stabilit el a Samedan in avrind ün nouv affer⁵. Ils cudeschs da baselgia da Segl nu vaun dapü inavous uschè cha l'ascendenza da tel nu po displaschavelmaing seguir in quista lavur. Anna Juvna murit già l'an 1792 be da trentanouv ans da paglioula ziev' avair parturieu ün-desch infaunts. Sieu marid la survivet per vainchatschinch ans.

³ Cudesch da baselgia da Samedan, Tom 1, 1639—1807

⁴ Documaints da famiglia Dusch in possess da l'autur.

⁵ Contrats da la famiglia Pütt-Pol, in possess da l'autur

Dad uossa inavaunt lasch eau be seguir las tevlas, siand sto impussibel da chatter notizchas biograficas dals differents perdevaunts. Que avess eir mno memma dalönts sch'ün avess vulieu descriver la vita simpla e monotona dals püs ascendents.

Scha cuntinuains nossa ascendenza in sursaglind qualche generaziun chattainsa bod ün oter Samedrin chi ais degn da gnir numno.

1. tevla

4	5	6	7
Andrea Tschander 1716—1782 (vair 2. tevla)	Chatrina Scandolera 1712—1771 (vair 3. tevla)	Gian Pol Pütt-Pol 1696—1763 quist' ascendenza nu pudet gnir eruida.	Maria Lisabetta Dusch 1709—1775 (vair 4. tevla)
2		3	
Gian Battista Tschander (Sandri)		Anna Juvna Pütt-Pol	
- 21. 12. 1745 † 23. 11. 1817		oo 1782 - 18. 4. 1753 † 6. 9. 1792	
1			
Andrea 1782—1844 oo 1810 Maria Jenatsch 1786—1843 (granda descendenza)	Gian Battista Sandri* n. 1. 4. 1787 † 31. 12. 1857 poet populer oo 5. 6. 1817 Madalena Petzi da Zuoz (1794—1868)	Chatrina 1785—1860 oo 1816 Cristel Petzi da Zuoz, abitaiva a Samedan	

Nr. 14, Andrea Dusch

El naschit l'an 1664 a Samedan. Cun 14 ans bandunet el sia patria per entrar a Stargardt Göslin in «Hinterpommern» in giarsunedi da barbier e chirurg tar ün tschert Christian Bublicius. Zieva avair glivro sieu giarsunedi restet el allò fin a la mort da sieu patron. Pü tard laschet el confirmer in üna charta tres il cho d'cited da «Neu Berlin» ch'el saja sto nouv ans cumprais il temp da giar-

* ils fradgliunzs morts nubil; vair text.

sunedi tar sieu patrun e ch'el hegia pratcho zieva la mort da quel a la cuntantezza da tuot ils abitants dal lö. El ho dimena s'occupo na be scu barbier dimpersè eir scu chirurg⁶. Turno in patria pratchet el fand specielmaing il barbier, dand masdinas ed üts ed eir fand cò e lo qualche pitschn' operaziun⁷. Daspö l'an 1697 eir' el marido cun Tignöla Baratta da Samedan. El murit l'an 1716.

A maun da las tevlas genealogicas pudainsa constater cha quista ascendenza as extenda specielmaing traunter la veglia e la nouva chapitela putera. Da Zuoz vögl eau manziuner:

Nr. 46, Lurains Wietzel

El naschit l'an 1627 scu figl da Ml Görin Wietzel e d'Anna Margretta Travers chi eira üna bisabiedgia dal venerabel Travers⁸. Da sia vita nu savainsa güsta bger, oter cu ch'el avaiva stüdgio giurisprudenza. Que chi l'ho rendieu cuntschaint sun sias differentas traducziuns e sieus merits per il chaunt da baselgia. Sias ouvras ch'el publichet sun: Praeparatium sün la S. Tschaina... Da'l tudais-ch e da'l originael francés da'l Sigr. Carl Drelincourt translò in romaunsch traes L' Wiesel. Basel, hertaev. da Genath, 1661⁹. (La seguond' ediziun da quist cudaschet gnit publiched a l'an 1696 tres sieu figl Görin). Ils Psalms da David, suainter la melodia francêsa, schantaeda eir in tudaisch traes Ambrosium Lobvasser. Eir alchüns da'ls medems Psalms... cun bgerras bellas canzuns ecclesiasticas e spirituaelas suainter la melodia e vèglia versiun tudaischa da Dr. M. Luther... Da noef vertieus e schantôs in vers romaunschs da cantar traes L'W'... Basel, hertev. da Genath, 1661 (da quist cudesch seguittan püssas ediziuns)¹⁰, e La prattica da pietat... A'l prüm descrita traes Lud(ovico) Baily in Linguaig Anglais... et huossa transponida danöf in Romaeunsch traes L'W'... 2 parts. Scuol, Dorta, 1668¹¹. Lurains Wietzel murit già l'an 1665 a Zuoz¹².

⁶ «Bündner Monatsblatt», 1949, nr. 1.

⁷ Chartas da la famiglia Dusch, in possess da l'autur.

⁸ Testamaint dad Anna Margretta Wietzel-Travers, relasch P. Linsel, biblioteca Planta (na catalogiso).

⁹ Bibliografia Retorumauntscha nr. 2981, pag. 235.

¹⁰ Bibliografia Retorumauntscha nr. 2984, pag. 235.

¹¹ Bibliografia Retorumauntscha nr. 2986, pag. 236.

¹² L. Wietzel: Prattica da pietat, Scuol 1668.

Gian Battista Sandri
1745—1817

Anna Juvna Pütt-Pol
1753—1792

pittüros da T. Fritschun da Schlarigna (1788)
reprodüts seguond fotos fattas da H. Erismann, Turich,
al quèl saja ingrazcho fich.

Nr. 92, Ml Görin Wietzel

naschit intuorn il 1595 scu figl da Ml Lurains Wietzel il vegl ed Anna Juvalta (sour dal cronist Fortunat Juvalta) chi dess avair güdo l'an 1617/18 ad intermediar traunter la luotta dals duos Travers numnos Augustin e Gian Anton¹³. L'an 1615 chattains nus a Görin scu student a Turich¹⁴. Turno in patria gnit el elet diversas voutas scu mastrel (1618, 1627, 1652 e 1659). Düraunt ils scumpigls grischuns giuvet el üna bain granda rolla scu chapitauni. Nus il chattains eir scu ambaschadur da las Trais lias in püssas mischiuns politics. Tar la stipulaziun dal contrat da Feldkirch l'an 1644 funcziunet el scu güdisch¹⁵. Dal 1641 survgnit Görin da l'imperatur Ferdinand III. ün adampchamaint da la vappa¹⁶. Görin Wietzel possedaiva eir üna avaina poetica. El scrivet üna cronica intitulada: «Memoria da que chi ais passo in Engiadina e Vuclina 1635»^{16a}. La valor litteraria da quist epos nun ais uschè granda, per cunter spordschan las 1000 lingias ün queder culturel ed istoric dal 17avel tschientiner. Görin dess esser sto l'infurmatur principel dal cuntschaint cronist Fortunat de Sprecher. La duonna da Görin Wietzel eira Anna Margretta Travers, figlia dal commissari Gian Travers chi eira ün frer dad Augustin e da Gian Anton. Görin stu esser mort intuorn il 1670.

Nr. 188, Conradin de Planta da Zuoz

Conradin naschit l'an 1575 scu figl dal vicar Peider de Planta da Zuoz. Dal 1593 as rechatta el scu student ad Ingolstadt (Conradus Planta Griso Zuziensis studiosus syntaxeos)¹⁷. Düraunt ils scumpigls grischuns prastet el divers buns servezzans per la patria, eir füt el duos voutas mastrel (1613/14, 1629/30). Dal 1615 entret el in servezzan venezian. Tres il doge da Vnescha gnit Conradin anöblieu scu chavalier da l'uorden da san Marc per sieus meri'ts

¹³ Fortunat de Sprecher: «Historia», pag. 76.

¹⁴ C. Bonorand: Bündner Studierende an höheren Schulen der Schweiz und des Auslandes im Zeitalter der Reformation und Gegenreformation: J. H. G. G. 1949, pag. 117.

¹⁵ M. Rauch: Homens prominents d'Engiadin' ota, pag. 71.

¹⁶ La chesa Wietzel a Zuoz ais hoz in possess dals eredis Nold-Gilli.

^{16a} Bibliografia Retorumauntscha: nr. 2980.

¹⁷ C. Bonorand: J. H. A. G. G. 1949, pag. 142.

prastos. Tres sia stima ch'el giodaiva tal magistrat a Vnescha pudet el güder repetidamaing a sieus cumpatriots. El stu eir avair obgnieu la liberaziun da Genatsch our da las praschuns da Vnescha¹⁸.

Marido eira Conradin cun Mengia Rascher da Zuoz¹⁹. El murit l'an 1643.

Nr. 86, Constantin de Planta da Zuoz

El eira ün frer da Conradin e naschit l'an 1580. Nus il chattains in diversas mischiuns politics düraunt ils scumpigls. Ils duos frers avaiavan occupo ün post chi als pussibilitet da praster buns servezans a las vschinaunchas ed als privats düraunt ils noschs temps, que chi als rendet populers in Engiadin' ota. — Constantin ais sto marido duos voutas: sia prüma muglier eira Maria Perini da S-chanf, sia seguonda Perpetua Travers da Zuoz. El murit l'an 1662²⁰.

Da Gian Travers, Giachem Bifrun e Fadri de Salis nu vögl eau entrer in detagls biografics, aviand püss autuors già publiccho diversas lavuors davart els.

Sch'ün cuntinua l'ascendenza in generaziuns pü luntaunas dvaintan las funtaunas adüna pü s-charsas. Dal temp d'immez ans sun cuntschaints be pü members da famiglias nöblas chi haun giuvo üna rolla importanta ill' istorgia. Tschertamaing chattains nus eir noms dad otras famiglias in quist' epoca, però lur relaziun genealogica ais difficila ad eruir. Traunter ils differents ascendants cuntschaints dal temp d'immez ais üna persuna chi ais in sieu esser degna da gnir numneda, nempe

Heinrich de Sax-Misox (nr. 382016)

El stu esser naschieu intuorn il 1220 scu figl dad Albert de Sax chi eira chastlaun a Faveras e Wartenstein. Dal 1289 ais el auncha in vita. Daspö la mited dal 13evel tschientiner eira el chastlaun e

¹⁸ «Chronik der Fam. v. Planta, Zürich 1892», pag. 246.

¹⁹ Conradin de Planta fabricet la chesa patriziela a Zuoz (Das Bürgerhaus in der Schweiz, XII. Band, Zürich, 1923, p. L). Sur la porta granda da la fatscheda vers vest as rechatta üna bella platta culla vappa d'allianza Planta-Rascher. Tres amiaivla comunicaziun da signur dr. P. C. de Planta a Zuoz exista a Fürstenau ün purtret in öli da Conradin de Planta (1575 fin 1643).

²⁰ Il monumaint per el e sia seguonda consorta, Perpetua Travers, as rechatta a schnestra da l'entredgia da la baselgia da San Luci a Zuoz.

possedaiva ultraque Clanx ill' Appenzellais. Da sia duonna chi derivaiva da la dinastia de Torre iertet el il Mesoc; daspö as nomna la dinastia de Sax-Misox. Heinrich de Sax nun eira be chastlaun, el eira eir ün dals prüms trubadurs grischuns chi relaschet üna chanzun da sot e trais chanzuns da prümvaira²¹. Aint illa collecziun «Manesse» da chanzuns da trubadurs (numneda ziev' il chavalier Rüdiger Manesse da Turich † 1304) chi ho dad esser la collecziun principela dal trubadurissem germanais chattains nus traunter las 137 miniaturas eir quella da Heinrich de Sax. Ella rapreschainta il trubadur chi chamina sün ün tet d'üna tuor, a dretta ed schneistra as vezza simbols eraldics, suot il vout da la tuor as rechatta l'amanta chi glischa ün stambuoch²² (chi so scha quist stambuoch(!) fuorma già ün simbol per la vappa grischuna?).

Cuntinuaziun da la 2. tevla

- Nr. 64 Nuot Tschander oriund da Zernez, daspö 1589, abitand a Samedan. Si' ascendenza nun ais pü d'eruir, scu neir quella dals numers 69, 72 e 76.
- Nr. 66 Nuot Peiderman da Puntraschigna –1637– / nr. 132, Jan Pitschen Peidermann –1604– / nr. 264, Nuot Peiderman –1583–²³.
- Nr. 67 Maria Stupaun da Puntraschigna –1621– / nr. 134, Bernard Stupaun / nr. 268, Padruot Stupaun ?²³.
- Nr. 68 Januot Balastin da Samedan –1623– † 23. 1. 1661 / nr. 136 Januot Balastin –1594–²⁴ / nr. 137 Ingolina Stupaun ?.
- Nr. 70 Jan Jachem Bifrun n. 1603 † 19. 9. 1675 a Samedan / nr. 140 Jachem Bifrun (u eir Tütschet Bifrun) n. ca. 1575, stüdgiaiva a Turich dal 1593/98²⁵ / nr. 280 Jan Jachem Bifrun n. 1. 4. 1537, marido duos voutas (2.alach) nr. 281 Uorschla Gregori da Bravuogn / nr. 560 refurmatuor *Giachem Bifrun* da Samedan, n. 8. 4. 1506, marido in december 1531

²¹ Lexicon istoric-biografic svizzer.

²² Quista miniatura ais gnida reprodütta aint il cudaschin: Die Minnesinger in Bildern der Manessischen Handschrift, 2. Folge, Insel-Verlag a Lipsia.

²³ Annalas XLVIII, pag. 17 e seguintas.

²⁴ Protocols notariels da Giachem Pol, biblioteca L. Sutter.

²⁵ C. Bonorand: J. H. A. G. G. 1949, pag. 109, 111.

Funtaunas: (tuocha tar 3. tevla)

Cudeschs da baselgia da Samedan, La Punt-Chamues-ch.

Cudesch da protocols da sur Funtauna Merla 1578—160, biblioteca L. Sutter.

Cudesch da protocols da Lüci Papa, Fundaziun Planta.

Pitschna cronica Planta, biblioteca L. Sutter.

Manuscripts in possess privat Samedan.

Manuscripts davart ils Wiezels, biblioteca Planta-Samedan (relasch P. Linsel).

cun N. N. mort pü prubabel 1572 / nr. 1120 Jan Bifrun da Samedan, podested a Tiraun 1525, † in meg 1532, ux. nr. 1121 Ursina Tütschet (pü prubabel eir da Samedan, siand üna tela famiglia documentada fin vers la mited dal 17avel secul) n. 1468 † 7. 2. 1543²⁶.

Nr. 71 Eiva Jenatsch da Samedan, n. ca. 1605 † 4. 4. 1659 / nr. 142 Anton Jenatsch da Samedan, n. ca. 1575 † 12. 6. 1639³ ux. nr. 143 Clergia N. N. / nr. 284 Jan Jenatsch mort 1587/88, ux. nr. 285 Anna Bifrun, figlia da nr. 570 Jan Batrumieu Bifrun e dad Uorschla de Salis (nr. 571)²⁷ / nr. 568 Anton Jenatsch -1554/1578- / nr. 1136 Andrea Jenatsch, nuder 1551 (?) / Anton Jenatsch? / Andrea Jenatsch, nuder 1470 ? / Anton Jenatsch vivaiva intuorn il 1440²⁸.

Cuntinuaziun da la 3. tevla

Dals seguaints numers nu pudet eau der fin hoz üngüna filiazion: 80, 81, 85, 87, 90 e 95. Dals Scandoleras pretenda G. Bucelin²⁹ cha derivan da Cremona e cha füssan gnies s-chatschos düraunt las luottas dals Guelfs e Ghibellins. Nu siand las indicaziuns da Bucelin davart la Rezia adüna exactas vögl eau pü gurent interlascher da numner ils perdavaunts da Jan Scandolera (nr. 80).

Nr. 82 Ml Jan Pol da Samedan -1580- † 23. 6. 1623³⁰ / nr. 164, Ml Jan Pol -1566- /

²⁶ Archiv chantunel.

²⁷ Protocols L. Papa, biblioteca Planta.

²⁸ Documaints archiv Samedan.

²⁹ G. Bucelin: *Rhaetiae sacra et prophana stemmatografica*, pag. 429.

³⁰ Manuscrit in possess privat, Samedan.

- Nr. 83 Chatrina Lichin da Bever † 11. 12. 1611³⁰ / nr. 166, Tünet Lichin da Bever –1578– ux. nr. 167, Maritta, figlia da Nuot Curo da Bever.
- Nr. 84 Ml Jan Ges d'Albertini da La Punt † 29. 5. 1648³¹. / nr. 168 Jan d'Albertini, n. 1559 † 1636, vicar 1607/08 a Sondrio, ux. nr. 169 Uorschla Schucan da Zuoz / nr. 338 Giachem Schucan n. 1536 † 18. 8. 1594, güdisch 1585, ux. Inglina Perini da S-chanf / nr. 676 Janet Schucan, güdisch 1562, survgnit cun sieu frer Peider üna charta da nöblia da l'archidücha Ferdinand da l'Austria³², ux. Maritta Schiera, figlia da Marc Schier³³ / nr. 1352 Giachem Schucan † 1534, ux. Cilgia Tirela / nr. 2704 Nicolo Schucan da Zuoz –1470–³⁴ /.
- Nr. 86 Ml Constantin de Planta da Zuoz n. 1580 † 16. 4. 1662, Ml 1609, 1621, 1633, 1647, ux. nr. 87 Maria Perini da S-chanf, sia seguonda consorta eira Perpetua Travers † 10. 3. 1662³⁵ / nr. 172 Peider de Planta, Ml. 1568, vicar 1553, ux. nr. 173 Chatrina Wietzel / nr. 344 Conradin de Planta –1535– ux. Ottiglia Rascher da Zuoz / nr. 688 Conrad de Planta –1484/1500– / nr. 1376 Nicolin de Planta –1462/1470– / nr. 2752 Conrad de Planta –1439– / nr. 5504 Nicolin de Planta –1410/1448– / nr. 11008 Hans de Planta –1372/1392– / nr. 22016 Conrad de Planta –1340– / nr. 44032 Rudolf de Planta – / nr. 88064 Andrea de Planta –1300–1364– ux. Berta de Juvalta, figlia dad Egilof de Juvalta / nr. 176128 Andrea de Planta –1288/1338–³⁶.
- Nr. 88 Batrumieu de Planta da Samedan –1594– / nr. 176 Flori de Planta –1556– † aunz 30. 8. 1593, ux. Chatrina de Salis / nr. 352 Gaudenz de Planta –1520– ux. Madalena de Lümbri / nr. 704 Gaudenz de Planta –1476–1520– ux. nr. 705 Barbla de Planta (vair suot) / nr. 1408 Batrumieu

³⁰ Manuscrit in possess privat, Samedan .

³¹ Cudesch da baselgia La Punt-Chamues-ch.

³² B. M. Bl. 1938, pag. 346.

³³ Pü tard as numnet la famiglia Schiera Vonzun.

³⁴ Biblioteca chantunela: B 147, B 197.

³⁵ E. Poeschel: Die Kunstdenkmäler des Kantons Graubünden, Bd. III, p. 426.

³⁶ Genealogia da la famiglia de Planta.

numno Tamin de Planta -1474—1494- / nr. 2816 Giachem de Planta -1437—1454- / nr. 5632 Batrumieu de Planta -1396/1426-, podested in Bergiaglia 1411, chastlaun a Ratberg 1426 / nr. 11264 Giachem de Planta -1367—1392-, ais sto preschaint a la Lia da la Chadè, el vendet il vicedominat in Tumgias-cha e'l chastè da Tagstein a Brun da Razèn ³⁷, ux. Elisabetta de Schauenstein (nr. 11265), figlia dad Albert da Schauenstein e da N. N. Thumb da Neuenburg chi eira figlia da Hugo Thumb da Neuenburg³⁸. Dad uoss' in via maina nossa ascendenza in cuntredgias pü luntaunas. Sur ils cunts da Montfort-Feldkirch arrivainsa giò per la val dal Rain illa Germania dal süd. Que mness bger memma dalönts sch'ün vuless cuntinuer l'ascendenza scu fin cò. Da tschertas dinastias as po eruir la filiazion fin al cumanzamaint dal 7avel tschientiner. In pü ais da dir cha l'ascendenza as derasa düraunt il temp d'immez da la Frauntscha fin in Ungiaria e da la Svezia fin in Türchia. Dals perdavaunts ils pü remarchabels da quell'epoca vögl eau manziuner: Robert I., raig da Frauntscha, crudo illa battaglia da Soissons 923, regina Berta da la Burgogna † 966, ils raigs Heinrich I (876 fin 936), Lotar II † 869, Carl il Chalv. † 877 ed ils imperatuors Otto I (912—973), Otto II (955—983), Lotar I († 855), Ludovic il Pietus (778—840) e Carl il Grand (742—814)³⁹.

Nr. 89 Maritta Schucan da Zuoz -1594- / nr. 178 Schimun Schucan da Zuoz M1 1589, ux. 179 Maria Perini da S-chanf / nr. 356 = 676 (vair cuntinuaziun suot nr. 84).

Nr. 92 Görin Wietzel (vair text) / nr. 184 Lurains Wietzel, M1 1595/96, 1605/06, tres intervenziun da l'uvais-ch Peider Rascher (paraint) survgnit el da l'imperatur Rudolf il dret da müder sia vappa (ün liun d'or chi porta ün wiezler aint il fuonz blov). Pü prubabel eira Lurains figl da Görin Wietzel da Susauna chi vivaiva dal 1547 a Zuoz / nr. 185,

³⁷ Lexicon istoric-biografic svizzer.

³⁸ A. Mooser, B. M. Bl. 1937, pag. 112.

³⁹ Ahnentafel Rübel-Blass.

⁴⁰ La filiazion da la famiglia de Juvalta nu pudet eau eruir cumplettaing, nun aviand il materiel vulieu a dispusizion.

Anna de Juvalta –1617– / 370 Guolf de Juvalta † ca. 1586, ux. nr. 371 Anna Juvna Rascher, sour da l'uvas-ch Peider Rascher (1549–1601), nr. 740 Fortunat de Juvalta⁴⁰ –1540–, ux. Maria Perini / nr. 742 Ml Peider Rascher da Zuoz † 1562, ux. nr. 743 Anna Juvna Travers^{40a} / nr. 1484 Gian Martin Rascher n. 1483 † 5. 6. 1573, survgnit da l'imperatur Carl V üna charta da nöblia –1550–⁴¹ / nr. 1486 *Gian Travers da Zuoz* (n. 1483 † 22. 8. 1563), ux. nr. 1487 Anna Planta / nr. 2972 Giachem Travers, ux. Maritta Planta / nr. 5944 Januot Travers –1449–1460– / nr. 11888 Giachem Travers –1431– / nr. 2974 Tumesch de Planta bandirel a Chalavaina, † 1519 ad Ardez⁴² / nr. 5948 Hartmann de Planta –1440–1472–, el eira il chapitauni dals Engiadinais illa guerra da Schons dal 1450, duos ans pü tard firma el il contrat da pêsch traunter la Lia Grischa, Lia da la Chadè e'l cunt da Werdenberg. Dal 1475 survgnittan el e sieu frer Rudolf da l'uvas-ch Ortlieb il vicedominat in Engiadin' ota⁴³, ux. N. N. de Juvalta / nr. 11896 Gian de Planta –1404–1451– / nr. 23792 Ital de Planta –1367 fin 1410– chapitauni a Fürstenburg, dal 1367 preschaint a la fundaziun da la Lia da la Chadè, tres sia duonna dvainta el cunpossessur da la signuria da Haldenstein sper Cuoir⁴⁴, ux. Anna de Schauenstein (nr. 23793) / nr. 47584 Conrad de Planta –1340– (identic cun nr. 22016, vair cun-
tinuaziun suot nr. 86). / Nr. 47586 Rudolf de Schauenstein † 1386, ux. nr. 47587 Malgiaretta de Haldenstein / nr. 95172 Rudolf de Schauenstein, figl da Burcard de Schauenstein –1258– / nr. 95174 Ulric de Haldenstein † 1351, ux. N. N. de Liechtenstein⁴⁵. / Nr. 190348 Henric de Haldenstein –1260–1295– figl da Bernard de Haldenstein.

^{40a} Ml Peider Rascher ed Anna Travers abitaivan illa chesa nr. 11 a Zuoz (uossa chesa eredis Gregori). Sur la lobgina da la fatscheda principela as rechatta üna platta in marmel alv culla vappa d'allianza Rascher-Travers «PR e AT» 1560.

⁴¹ «Schweizerisches Geschlechterbuch, Bd. III», pag. 338 e s.

⁴² Genealogia da la famiglia de Planta, XVI. tevla.

⁴³ Lexicon istoric-biografic svizzer.

⁴⁴ P. de Planta: Chronik der Familie v. Planta: pag. 36.

⁴⁵ «Genealogisches Handbuch zur Schweizergeschichte, Bd. II».

Nr. 93 Anna Margretta Travers † 23. 3. 1666 / nr. 186 Gian Travers † 1. 3. 1636, sepulieu illa baselgia da Zuoz, MI 1599/1600, commissari a Clavenna 1601/02, depüto pel contrat cun l'Austria 1622 a Lindau, dal 1596 fabrichet el sia chesa a la via maistra (uossa in possess eredis Battaglia-Robbi), ux. Maria de Salis da Zernez / nr. 372 Gian Travers il giuven n. ca. 1530, stüdget a Turich ed a Freiburg in Germania, vicar 1565, † 1579, ux. nr. 373 Chatrina de Salis-Soglio / nr. 744 *Gian Travers (1483—1563)* (identic cun nr. 1486, vair cuntinuaziun suot nr. 92) / nr. 746 Augustin de Salis-Soglio, ux. Margareta Facha / nr. 1492 Rudolf des Salis –1499–, cumbattet a Chalavaina, crudet a la battaglia da Marignano 1515⁴⁷, ux. Maria de Sax / nr. 2984 Gubert de Salis † 1490, numno «Doxia», serviva scu chapitauni tal archidücha Sigismund dal Tirol 1487, ux. Ursula de Porta / nr. 5968 Rudolf de Salis † 1462, ux. Eleonora de Sax-Mesoc (nr. 5969, cuntinuaziun vair 6. tevla) / nr. 11936 Augustin de Salis –1360– † 1410, ux. Felicita de Prevost / nr. 23872 Rudolf de Salis nomno «Sus-sus» 1328—1357, ux. Margareta de Castelmur, figlia da Rudolf de Castelmur / nr. 47744 Gubert de Salis –1300 fin 1334– / nr. 95488 Rudolf de Salis vivaiva illa segunda mited dal 13. tschientiner /.

Nr. 94 Baltisar de Planta Zuoz, n. ca. 1600, MI 1637/38, 1649/50, 1667/68, dal 1655 commissari a Clavenna, ux. (1. alach vair nr. 95), in seguond'alach (1653) ais el sto marido cun Maria Schiera † 27. 3. 1675⁴⁸. / Nr. 188 Conradin de Planta (1575—1643) (vair text), ux. nr. 189 Mengia Rascher da Zuoz / nr. 376 MI Peider de Planta (identic cun nr. 172, vair cuntinuaziun suot nr. 86).

Nr. 95 Chatrina Rascher da Zuoz / nr. 190 Peider Rascher da Zuoz?

⁴⁶ «Schweizerisches Geschlechterbuch, Bd. IV», pag. 579 e s.

⁴⁷ «Schweizerisches Geschlechterbuch, Bd. III».

⁴⁸ Maria Schiera eira marideda in 1. alach (1638) cun Rudolf de Planta d'Ardez (1602—1640), in 2. alach (1642) cun Duriges d'Albertini † 1650.

5. tevla

cuntinuaziun da la 4. tevla

	248 Ml Gaudenz de Planta da Samedan n. ca. 1555 † 18. 3. 1630 sepulieu in sunteri da San Peter (vair monu- maint)	496 Flori de Planta da Samedan -1556- mort aunz ils 30. 8. 1593	992 Ml Gaudenz de Planta da Samedan -1520-	1984 Gaudenz de Planta -1476/1520-
		497 Chatrina de Salis	993 Margaretta de Lümbris	1985 Barbla de Planta
124 Ml Flori de Planta n. ca. 1580 m. 1629		498 Fadri de Salis - 1512 † 14. 6. 1570 oo 1544	996 chavalier Rudolf de Salis 1478—1571 vair purtret in öli in Chesa Planta a Samedan	1992 Fadri de Salis -1488- 1993 N. N. de Stampa
	249 Ursina de Salis n. ca. 1555 † 1642 a Samedan (vair monu- maint)		997 Anna Misaun da Samedan	1994 Anton Misaun da Samedan (cunt palatin)
		499 Ursina Travers da Zuoz n. ca. 1520 † 15. 8. 1585	998 Ml Gian Travers da Zuoz n. 1483 † 22. 8. 1563 a Zuoz	1996 Giachem Travers da Zuoz 1997 Maritta de Planta ?
			999 Anna de Planta da Zuoz	1998 Tumesch de Planta da Zuoz bandirel a Chalavaina † 1519 ad Ardez ux. N. N.

Funtaunas:

Genealogia da la famiglia de Planta.

Biblioteca chantunela: B 1063.

«Schweizerisches Geschlechterbuch, Bd. IV».

Cuntinuaziun da la 4. tevla

- Nr. 112 Peider Dusch da S-chanf, n. 1561 † 1. 2. 1641 / nr. 224 Andrea Dusch, dal 1566 survgnittan el e sieu frer Gian üna charta da nöblia da l'imperatur Maximilian II⁴⁹ / nr. 448 Peider Dusch da S-chanf /.
- Nr. 113 Chatrina N. N. (forsa Perini u Travers da S-chanf), n. 1565 † 19. 12. 1640⁵⁰.
- Nr. 114 Tünet Lichin -1594/1629- / nr. 228 Tünet Lichin -1578- identic cun nr. 166, ux. nr. 229 = nr. 167.
- Nr. 115 Ursina Gilli da Samedan -1601- / nr. 230 Gian Padruot Gilli.
- Nr. 120 Jachem Baratta da Samedan -1601- / nr. 240 Schimun Baratta -1588- / nr. 480 Giachem Baratta.
- Nr. 121 Anna Gilli da Samedan -1601- / nr. 242 Thoen Gilli -1595- / nr. 484 Thoen Gilli -1558/1584- / nr. 968 Jan Gilli da Samedan.
- Nr. 124 (si' ascendenza vain cuntinueda sülla 5evla tevla).
- Nr. 125 Elisabetta Bifrun da Samedan, n. ca. 1585 / nr. 250 Tütschet Bifrun n. 1564, ux. nr. 251 Lucrezia de Planta da Zuoz⁵¹ / nr. 500 Gian Giachem Bifrun, n. 1537 † ca. 1588 (identic cun nr. 280), 1. ux. nr. 501 Elisabetta † 1565 / nr. 1000 *Giachem Bijrun*. / Nr. 502 Ml Mattia de Planta da Zuoz Ml 1580, ux. nr. 503 Anna de Planta da Zuoz / nr. 1004 Tumesch de Planta, chapitauni a Fürstenburg -1554, 1576- / nr. 2008 = nr. 2974 Tumesch de Planta / nr. 1006 Conradin de Planta (identic cun nr. 344 ?).

⁴⁹ La charta da nöblia as rechatta in Chesa Planta a Samedan.

⁵⁰ Cudesch da baselgia da S-chanf.

⁵¹ Lucrezia de Planta (1562—1605) as maridet auncha cul cronist Fortunat Juvalta (1567—1654).

6. tevla

<p>47752 Donat de Sax-Misox -1400—1423— cunt da Mi- sox, venda l'an 1419 Bel- linzona, Ble- nio e Monte Dongo ad Uri ed Obwalden, cunfundatur da la chapla- nia da Castrisch</p>	<p>95504 Casper de Sax-Misox -1362—1390— tres marida- glia vain el in possess da: Flem, Fidaz, La Foppa cun Glion, la tuor da Belmont, la Lumnezia, la Val da Val e Wartau.</p>	<p>191008 Albert de Sax-Misox -1314—1350— adversari da Donat da Vaz 1333</p>	<p>382016 Heinrich de Sax-Misox -1289— chastlaun da Faveras trubadur</p>	<p>764032 Albert de Sax -1208—1228— chastlaun da la clostra da Faveras, vi- vaiva sün Wartenstein</p>
<p>23876 Heinrich de Sax-Misox † 1477</p>	<p>95505 Elisabetta da Razèn -1380— iertet ils pos- sess Belmont</p>	<p>191010 Heinrich de Razèn -1333—1348— † 1372</p>	<p>382017 N. N. de Torre</p>	<p>Albert de Torre numno de Sax † 1185 ux. N. N. de Sax</p>
<p>11938 Guglielm de Sax-Misox</p>	<p>191011 Adelheid de Belmont morta 1390 in 2.alach cun Heinrich de Montalt</p>	<p>191011 Adelheid de Belmont morta 1390 in 2.alach cun Heinrich de Montalt</p>	<p>Heinrich de Sax -1192—1249— a Warten- stein, fabri- chet la tuor da Forsteck, chastlaun da las clostras da Mustèr e Faveras, in feudo da Fre- deric II cun il cuntedi da Blenio e Mon- te Dongo al Lej da Com.</p>	<p>Heinrich de Razèn -1251—1288— fabrichet il chastè</p>
<p>5969 Eleonora de Sax-Misox (vair text suot nr. 93)</p>	<p>95505 Elisabetta da Razèn -1380— iertet ils pos- sess Belmont</p>	<p>191010 Heinrich de Razèn -1333—1348— † 1372</p>	<p>382020 Heinrich de Razèn -1289—1327— mort 1333 cumbattet cunter l'u- vas-ch da Cuaira e'ls cunts da Vaz ux. N. N. de Vaz ?</p>	<p>Heinrich de Belmont -1272—1307— frer da l'uvas-ch Konrad de Belmont</p>
<p>Funtaunas: Rübel-Blass: «Ahnentafel»: Tevla 186.</p>	<p>95505 Elisabetta da Razèn -1380— iertet ils pos- sess Belmont</p>	<p>191011 Adelheid de Belmont morta 1390 in 2.alach cun Heinrich de Montalt</p>	<p>382022 Johann de Belmont -1311—1345— † 1357 cumbattet cun la clostra da Mustèr cunter las Forestas ux. Adelheid de Klingen</p>	<p>Heinrich de Belmont -1272—1307— frer da l'uvas-ch Konrad de Belmont</p>

Cuntinuaziun da la 5. tevla

- Nr. 1984 Gaudenz de Planta da Samedan –1476—1520– (identic cun nr. 704, vair cuntinuaziun suot nr. 88).
- Nr. 1985 Barbla de Planta = nr. 705 / nr. 3970 *Hartmann de Planta* –1440—1472– (identic cun nr. 5948 e nr. 1410, vair cuntinuaziun suot nr. 92).
- Nr. 1992 Fadri de Salis –1488– / nr. 3984 Rudolf de Salis, mort 1492 / nr. 7968 Fadri de Salis –1410—1470–, ux. Madalena de Planta da Zuoz / nr. 15936 Rudolf de Salis numno «Castellan» –1387—1437– / nr. 31872 Gaudenz Madoch de Salis –1342 † aunz 1403 / nr. 63744 Rudolf de Salis, numno Madoch –1326 † aunz 1370 / nr. 127488 Johannes de Salis –1300–, ux. N. N., figlia da Tobias de Castelmur / nr. 254976 Rudolf de Salis (identic cun nr. 95488)⁵².
- Nr. 1993 N. N. de Stampa / ?
- Nr. 1994 Anthöni Misaun, cunt palatin.
- Nr. 1996 Giachem Travers da Zuoz (identic cun nr. 2972 e [nr. 1488 !]), vair cuntinuaziun suot nr. 92).
- Nr. 1997 Maritta de Planta = nr. 2973 = (nr. 1489).
- Nr. 1998 Tumesch de Planta = nr. 2974 = (nr. 1490) = nr. 2008 / nr. 3996 *Hartmann de Planta* = nr. 3970 = nr. 5948 = nr. 1410 = (nr. 2980), nr. 4016.

Cuntinuaziun da la 6. tevla

(Per eviter cifras pü grandas lasch seguir l'ascendenza sainza numers.)

Albert de Torre numno de Sax † 1185, figl dad Alcherius de Torre, chastlaun illa Val da Blenio.

N. N. de Sax, figlia dad Eberhard de Sax –1139–.

⁵² «Dokumente der Familie von Salis betreffend den Johannesstamm im besondern die Sker-Linie, Zürich 1927»: p. 1–4.

Heinrich de Razèn –1251—1288– suvenz numno Brun da Razèn, fabrichet il chastè, figl da Heinrich de Razèn –1204– (barun).

Heinrich de Belmont –1272—1307–, figl dal barun Heinrich de Belmont –1228—1232–, fabrichet la tuor da Domat⁵³.

L'ascendenza da Gian Battista Sandri nu po praticamaing pü gnir cuntinueda causa cha las funtaunas in Grischun vaun as perdand. Ils ascendents in cuntredgias pü luntaunas (pajais esters) nu tuochn in quista lavur locala.

Mia publicaziun nun avess da gnir incletta sco collecziun da biografiettas dimpersè scu queder genealogic ed istoric in Engiadin' ota e contuorns in temps passos. Aviand manziuno bgeras persunas nu füt que pussibel d'entrer in detagls da lur vita, perque fet eau adöver d'ün stil da telegram per las tevlas e lur cuntinuaziuns.

Scha nus pigliains in ögl l'ascendenza in generel pudainsa constater cha divers perdavaunts sun collios cun datas importantas our da l'istorgia grischuna. Uschè inscuntrainsa a la fundaziun da la Lia da la Chadè 1367 a Ital de Planta (nr. 23792) e Giachem de Planta (nr. 11264). A la battaglia da Chalavaina pigliettan part: Tumesch de Planta scu bandirel (nr. 2974) e Rudolf de Salis (nr. 1492), a Marignano (1515) Gian Travers da Zuoz ed il surnumno Rudolf de Salis chi crudet allò. Ils trais ils pü prominents per la Refuorma in Engiadin' ota: Gian Travers (1483—1563), Giachem Bifrun (1506—1572) e Fadri de Salis (1512—1570) appartegnan eir a quist' ascendenza. Per il temp dals scumpigls grischuns chattainsa quatter Zuozinghers chi haun fat onur a lur patria: Conradin de Planta (1575—1643), Constantin de Planta (1580 fin 1662), Görin Wietzel ed il commissari Gian Travers † 1636. Tuots quatter eiran aderents dal partieu frances-veneziaun. Interessant ais il fat cha üngüns ravarendas nu vegnan avaunt illa fila dals perdavaunts da Sandri, percunter homens da stedi, guerriers e poets.

Scu menziuno ill' introducziun da mia lavuretta stuvains nus chatter pü bod u pü tard persunas chi's repettan. Quistas fuorman per il probant ils antenats «ferms». Pü ferm ch'ün antenat ais (pü suvenz ch'el as repetta) per il probant, pü granda ais la pussibilitèd cha'l probant possa ierter ün talent d'el, premiss cha probant

⁵³ «Rübel-Blass, Ahnentafel».

ed antenat nu sajan separos da bgeras generaziuns. Ün dals pü fermes perdavaunts in quista ascendenza ais il chapitauni Hartman de Planta chi figüra almain ses voutas (nr. 3996, 3970, 5948, 1410, 4016, 2980). Gian Travers ais eir ün ascendent ferm chi's repeta trais voutas (nr. 1486, 744, 998), fich prubabel gniss el avaunt auncha püssas, scha las funtaunas genealogicas da Zuoz füssan pü vastas⁵⁴. Giachem Bifrun figüra duos voutas ill' ascendenza (nr. 560, 1000). Travers e Bifrun sun per l'Engiadin' ota ascendents fermes, cun oters plets, illa populaziun engiadinaisa chi viva hoz in Engiadin' ota cula auncha ün miel saung da Travers e Bifrun. Possa il spiert d'ün Travers e d'ün Bifrun viver inavaunt in lur descendenza dal vainchevel tschientiner e güder a fer renascher la lingua dals babuns.

Per faciliter il stüdi da las tevlas e cuntinuaziuns vögl eau agiundscher üna legenda dals segns: il strich vertical / indicha la generaziun, ux. = uxor, vout dir duonna u consorta, las datas traunter duos strichs per exaimpel -1550-, vout dir cha il numno vivaiva da quel temp ed ais documento, Ml ais 'la scurzida da mastrel, il strich orizzontel - indicha il battaisem, n. = di da naschentscha, oo == copulaziun, † u m. = mort.

Eau nu vulesch schmancher dad ingrazcher a tuot quels chi haun contribuieu a mia publicaziun cun materiel e buns cussagls.

⁵⁴ Ils cudeschs da baselgia da Zuoz cumainzan pür vers la prüma mited dal 18sevel tschientiner (1723, 1749 e 1750).